مقاله کوتاه

دوفصلنامه آموزش پزشکی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل
دوره اول، شمارهٔ ۲، بهار و تابستان ۱۳۹۲، صفحه ۷۲-۶۷

وضعیت بهره برداری از کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی ایران از منظر یک مداخله آموزشی

آرام تیرگر(PhD)[۱]، موسی یمین فیروز(MSc)[۲*]، زهرا دهقان(MSc)[۳]

۱- مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، ایران
۲- کتابخانه مرکزی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، ایران

دریافت: ۹۱/۸/۱۵، اصلاح: ۹۲/۴/۱۶، پذیرش: ۹۲/۴/۱۸

خلاصه

سابقه و هدف: کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی ایران در سال ۱۳۸۷ به منظور تسهیل دسترسی به منابع روزآمد علمی برای همه دانشگاههای علوم پزشکی کشور راه اندازی گردید. با توجه به نقش غیر قابل انکار این مداخله در ارتقاء دسترسی به منابع روزآمد و در پی آن تغییرات مورد انتظار در بهبود شاخص های آموزشی و پژوهشی، بر آن شدیم تا به بررسی وضعیت استفاده از کتابخانه ملی دیجیتال در میان کاربران دانشگاه علوم پزشکی بابل بپردازیم.

مواد و روشها: این مطالعه بصورت مقطعی در میان ۹۱ تن از اعضاء هیات علمی و کارشناسان آموزشی و پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی بابل که همگی عضو کتابخانه ملی دیجیتال محسوب می شدند طی اجراء چهار کارگاه آموزشی در تابستان سال ۱۳۸۹ انجام پذیرفت. فرم مورد استفاده جهت جمع آوری اطلاعات علاوه بر اطلاعات فردی شامل ۷ سوال بسته، سه سوال باز و ۲ سوال ترکیبی در ارتباط با رفتار اطلاع یابی آنان و همچنین سوالی جهت ارائه پیشنهاد به منظور رفع موانع و بهبود شرایط موجود بود. کلیه فرم ها قبل از شروع کارگاه بین شرکت کنندگان توزیع و جمع آوری شد. داده ها پس از استخراج و ورود به کامپیوتر با استفاده از نرم افزار SPSS16 و به کمک شاخص های آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: از میان ۹۱ پرسشنامه، ۱۶ مورد بدلیل نقص مورد بهره برداری قرار نگرفت. از ۷۵ پرسشنامه باقی مانده ۳۴ نفر زن و ۳۸ نفر دارای مدرک دکترا و نیمی از آنان فاقد سابقه شرکت در کارگاه آموزشی کتابخانه دیجیتال بودند. ۵۹ نفر از کاربران به دفعات از کتابخانه ملی دیجیتال مقاله دریافت کرده ولی ۱۶ نفر تا زمان انجام این بررسی هیچ مقاله ای دریافت نکرده بودند. ۹۰/۷٪ (۶۵ نفر) کتابخانه ملی دیجیتال را برای پیشبرد فعالیت های علمی و ارتقاء کیفیت و کمیت فعالیت های آموزشی- پژوهشی ضروری و موثر دانستند. در خصوص میزان آشنایی با بانک های اطلاعاتی از طریق کتابخانه ملی دیجیتال به ترتیب بیشترین نسبت به میزان های ۳۸٪- ۳۶٪ مربوط به OVID و ScinceDirect بود. متاسفانه میزان آشنایی با بانک های اطلاعاتی مانند Scopus و Ebsco از مقادیر بسیار پایین تری برخوردار بودند. نتایج مربوط به مشکلات استفاده از کتابخانه ملی دیجیتال نشان داد که ۶۸٪ از کاربران با مشکلاتی مانند سرعت پایین خط اینترنت، کمبود نیروی انسانی راهنما، عدم اطلاع رسانی دقیق و به موقع، محدودیت منابع در بعضی از رشته ها، و فیلترینگ غلط روبرو بوده اند.

نتیجه گیری: علیرغم سرمایه گذاری کلان به منظور دسترسی گسترده و سریع محققین به منابع علمی و تلاش بسیار جهت تحقق هر چه سریعتر برنامه های علمی، اما همچنان بخش قابل ملاحظه ای از اعضاء هیات علمی آموزش های لازم را دریافت نکرده، به خوبی از امکانات مطلع نبوده، بدرستی از ظرفیت های موجود استفاده نکرده و در نهایت جهت بهره برداری مطلوب با مشکلات متعددی روبرو هستند.

واژه های کلیدی: کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی ایران، مداخله، اعضاء هیات علمی.

مقدمه

کتابخانه ها در طول تاریخ همواره مرکز نگهداری، بهره برداری، و اشاعه اطلاعات و دانش بشری بوده اند. افزایش روزافزون حجم اطلاعات، گسترش سریع اینترنت، تولید قالب های گوناگون اطلاعاتی، پیدایش و تحول سیستم های چند رسانه ای، و تمایل فزاینده دانشجویان و دانش پژوهان به دسترسی هر چه سریعتر و سهل تر به اطلاعات موجب گردیده تا عملکرد کتابخانه ها در جهان امروز متحول گردیده و کتابخانه های دیجیتال پا به عرصه حیات گذارند و بدین ترتیب کتابخانه های دیجیتال نوید بخش دستیابی به اطلاعات بیشتر، کاهش هزینه ها، و قابلیت استفاده چند منظوره برای اساتید و دانشجویان باشند (۱). در همین راستا، در اقدامی همسو با شکل گیری دیگر کنسرسیوم ها کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی ایران در سال ۱۳۸۷ به منظور تامین منابع علمی روزآمد و از سویی دسترسی آسان و سریع اساتید و دانشجویان کشور به منابع مذکور، توسط وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، با همکاری بخش خصوصی راه اندازی و

* نویسنده مسئول مقاله:
آدرس: بابل، دانشگاه علوم پزشکی، کتابخانه مرکزی، تلفن: ۲۱۹۴۱۵۲-۰۱۱۱
e-mail: yaminfirooz@yahoo.com

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-22]

دسترسی به این کتابخانه برای همه دانشگاههای علوم پزشکی کشور از طریق سایت www.inlm.org امکان پذیر گردید (۲). این کتابخانه امکان دسترسی به گستره عظیمی از آخرین منابع اطلاعات پزشکی موجود در دنیا را بدون محدودیت مکانی و زمانی برای اساتید، محققان، دانشجویان و متخصصین حوزه بهداشت و سلامت بصورت نسبتا" یکسان در تمامی دانشگاهها و مراکز تحقیقات پزشکی فراهم نموده است.

دسترسی به بیش از ۵۰۰۰ نشریه معتبر پزشکی دنیا، بیش از ۲۰۰ کتاب مرجع و پر استناد پزشکی، ۲۰ میلیون خلاصه مقالات علمی از معتبرترین بانک های اطلاعاتی، نزدیک به ۲ میلیون پایان نامه دکتری و کارشناسی ارشد، بیش از ۱۰۰ هزار تصویر پزشکی، حدود ۲۵۰ دوره بازآموزی پزشکی بصورت پیوسته، ۱۰ هزار راهنمای بیماران، سیستم پیشرفته هوشمند تشخیص پزشکی و مواردی از این قبیل از طریق بانک های معتبری مانند EBSCO، SCOPUS، MDConsult، ISI، از ویژگیهای منحصر بفرد این کتابخانه است که اهمیت استفاده از آن را دو چندان کرده است (۴-۳).

ویژگیهای محیط دیجیتال و تنوع منابع و بانک های اطلاعاتی قابل دسترس از این بزرگراه اطلاعاتی از یک سو و عدم آموزش یا آشنایی با شیوه ها و ابزارهای جستجو و استفاده از این منابع از سوی دیگر موجب شده است تا اساتید، دانشجویان و یا در مفهومی گسترده تر کاربران در استفاده بهینه و موثر از آن با مشکلات و ابهام هایی روبرو باشند و تجربه عملی مولفان در کتابخانه مرکزی دانشگاه نشان داده است که کاربران بدون کسب مهارت و عدم آشنایی کافی با امکانات و خدمات این نوع منابع نمی توانند به رغم توانمندی های فوق العاده فراهم شده، تعامل خوبی با سیستم برقرار کرده و به رفع نیازهای اطلاعاتی خود بپردازند. بنابراین با توجه به اهمیت منابع اطلاعاتی دیجیتال و تاثیر مثبتی که استفاده از این منابع در کمیت و کیفیت فعالیت های علمی اساتید، دانشجویان و دیگر کاربران دارد (۵و۱).

آگاهی از این نکات بسیار حایز اهمیت است که آیا همه کاربران از توانمندی های بالقوه این منابع آگاهند؟ آیا همه کاربران براحتی می توانند اطلاعات مورد نیاز را از محیط های دیجیتالی بدست آورند؟ آیا امکانات آموزشی- پژوهشی فراهم شده در قالب کتابخانه دیجیتال به شکل مطلوبی مورد بهره برداری قرار می گیرد؟ کاربران تا چه اندازه با امکانات و ابزارهای محیط دیجیتال آشنایی دارند؟ و از طرفی در استفاده از منابع اطلاعاتی دیجیتال با چه مشکلات و ابهام هایی روبرو هستند؟ موارد اخیر موضوعاتی هستند که فقدان اطلاعات کافی در این ارتباط، آنها را به موضوع مورد پژوهش برای گروهی از محققین، از جمله این مطالعه مبدل نموده است (۶و۲).

با توجه به نقش بدیهی و موثر امکانات موجود در کتابخانه های دیجیتال اعم از کتابها و مجلات، پایان نامه ها، تصویر پزشکی، دوره بازآموزی، و هزاران راهنمای بیماران و سیستم پیشرفته هوشمند تشخیص در آموزش پزشکی ، هدف از انجام مطالعه حاضر، بررسی میزان آشنایی و استفاده گروهی از کاربران دانشگاه علوم پزشکی بابل از کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی ایران بعنوان ابزاری کارآمد در آموزش و تعیین مسایل و مشکلات استفاده از این فناوری در میان آنان بوده است. البته بطور همزمان وضعیت آشنایی و استفاده از دیگر منابع دیجیتال مانند PubMed که از پیشینه طولانی تری نیز برخوردار هستند، مورد مطالعه قرار گرفته است.

مواد و روشها

این مطالعه بصورت مقطعی جهت پی بردن به میزان آمادگی جهت استفاده، وضعیت بهره برداری و مشکلات پیش رو در زمان استفاده از پایگاه های اطلاعاتی در دسترس از طریق کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی ایران در میان ۹۱ تن از اعضای هیات علمی و کارشناسان آموزشی و پژوهشی دانشگاه، در تیر ماه سال ۱۳۸۹ توسط کارشناسان کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی بابل به اجرا در آمد. به منظور جمع آوری داده ها از فرم جمع آوری اطلاعات محقق ساخته متناسب با اهداف پژوهشی مشتمل بر چند سوال فردی، ۷ سوال بسته، ۳ سوال باز و ۲ سوال ترکیبی استفاده شد. در سوالات موصوف وضعیت آشنایی، میزان بهره برداری، متداولترین پایگاه های مورد استفاده، نوع مشکلات و نهایتا" پیشنهادات شرکت کنندگان در خصوص چگونگی استفاده بهینه از امکانات موجود در کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی مورد پرسش قرار گرفت. فرم های جمع آوری اطلاعات قبل از آغاز چهار کارگاه آموزشی مجزا در ارتباط با کتابخانه ملی دیجیتال (هر یک با ظرفیت پیش بینی شده ۲۵ نفر) بین شرکت کنندگان توزیع و در همان لحظات نخست جمع آوری گردید. گفتنی است که از میان فرم های جمع آوری شده، ۱۶ فرم بدلیل نقص در تکمیل اطلاعات از مطالعه کنار گذاشته شدند.

داده ها بدنبال استخراج از فرم ها، بوسیله نرم افزار آماری SPSS16 و با استفاده از شاخص های آمار توصیفی مانند شاخصهای پراکندگی و گرایش به مرکز و آمار استنباطی شامل آزمون کای دو مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سطح معنی داری نتایج در این مطالعه $P<۰/۰۵$ در نظرگرفته شد.

یافته ها

با توجه به تعداد فرم های تکمیل شده، در مجموع ۹۱ نفر شرکت نمودند که از این عده ۱۶ فرم جمع آوری اطلاعات بدلیل نقص در تکمیل اطلاعات و یا عدم تکمیل برخی از پرسش های مهم از مسیر پردازش خارج گردیدند. بنابراین در انتها ۷۵ فرم کامل و یا با نواقص جزئی مورد استخراج و پردازش داده ها قرار گرفت. از این عده ۳۰ نفر مرد و ۳۸ نفر زن و ۷ نفر جنسیت خود را مشخص ننمودند. از نظر سن جوانترین و مسن ترین شرکت کنندگان در این کارگاه آموزشی به ترتیب دارای ۲۱ و ۵۳ سال سن بوده اند. میانگین سن شرکت کنندگان ۷/۸±۳۷/۹ سال بود. در جدول یک توزیع فراوانی شرکت کنندگان با توجه به مقطع تحصیلی آنان ارائه شده است. همانطور که ملاحظه میشود همکاران شرکت کننده با مقطع آموزشی پی، اچ، دی و تخصص واجد بیشترین فراوانی بودند.

پرسش در خصوص سابقه شرکت در کارگاه های آموزشی مرتبط با کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی گویای آن بوده است که صرف نظر از ۴ پرسشنامه نامشخص، ۳۷ تن از آنان (حدود ۵۰٪) تاکنون در هیچ کارگاه آموزشی شرکت ننموده اند حال آنکه پرسش در خصوص احساس نیاز به استفاده از کتابخانه ملی دیجیتال به منظور اجرای طرح های پژوهشی یا انجام امور آموزشی نظیر پایان نامه های دانشجویی گویای آن بود که بیش از ۹۰ درصد از شرکت کنندگان (۶۸ نفر از ۷۵ شرکت کننده) پیش از این نیازمند استفاده از منابع موجود در کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی شده اند که این احساس نیاز در ۵۵ نفر از آنها (۷۵٪) در حد متوسط تا زیاد ارزیابی شد. انجام آزمون کای دو در خصوص رویارویی با مشکل

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-22]

در استفاده از امکانات کتابخانه دیجیتال گویای تفاوت معنی دار آماری در میزان رویارویی با مشکلات در مقطع کارشناسی ارشد در مقایسه با دو گروه دیگر (افراد در مقاطع دکتری تخصصی و مقطع کارشناسی) بوده است (p<۰/۰۵). بگونه ای که اظهار رویارویی با مشکلات در مقطع فوق بطور معنی داری کمتر بوده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی شرکت کنندگان در کارگاه آموزشی کتابخانه ملی دیجیتال به تفکیک مقطع تحصیلی. بابل- ۱۳۸۹

مقطع تحصیلی	فراوانی	فراوانی نسبی (٪)
کارشناسی	۱۲	۱۶
کارشناسی ارشد	۲۰	۲۷
پی، اچ، دی یا تخصص	۳۸	۵۱
نامشخص	۵	۶
جمع	۷۵	۱۰۰

در جدول ۲ وضعیت استفاده از بانکهای اطلاعاتی در دسترس و منابع دیجیتال (اعم از کتابخانه ملی دیجیتال و دیگر منابعی که پیش از آن از طریق اینترنت در اختیار بوده اند) ارائه شده است.

همانگونه که مشاهده می شود بیشترین آشنایی و استفاده از منابع دیجیتال متعلق به بانکی است که از طریق اینترنت و از گذشته در دسترس بوده است و در مقابل اغلب بانکهای موجود در کنسرسیوم از کمترین مقدار آشنایی و استفاده برخوردار بوده اند.

جدول ۲. توزیع فراوانی آشنایی و استفاده از بانکهای اطلاعاتی دیجیتال در شرکت کنندگان کارگاه آموزش کتابخانه ملی دیجیتال. بابل – ۱۳۸۹

بانک های اطلاعاتی دیجیتال	فراوانی آشنایی	فراوانی استفاده
PubMed	۴۶	۴۶
IranMedex	۲۹	۲۹
Ovid	۲۹	۲۴
ScienceDirect	۲۷	۲۷
Scopus	۲۴	۲۱
ISI	۱۵	۱۴
Magiran	۱۴	۱۳
Ebsco	۵	۵

تذکر: داده های این جدول با توجه به میزان آشنایی به صورت نزولی مرتب شده است

پرسش در خصوص وضعیت برخورد با مشکلات در زمان استفاده از منابع الکترونیک بویژه کتابخانه ملی دیجیتال در میان شرکت کنندگان گویای آن بوده است که ۵۱ تن از آنان (۶۸٪) سابقه ای از برخورد با مشکلات را بازگو نموده که اهم این موارد پس از جمع بندی به شرح زیر میباشد.

۱. سرعت پایین خط اینترنت دانشگاه
۲. کمبود نیروی انسانی راهنما در این زمینه
۳. عدم اطلاع رسانی دقیق و به موقع
۴. روزآمد نبودن مجلات بعضی از بانک های اطلاعاتی موجود در کتابخانه ملی دیجیتال
۵. مجانی نبودن متن کامل مقالات مهم و مورد نیاز در کتابخانه ملی دیجیتال
۶. محدودیت منابع کتابخانه ملی دیجیتال در بعضی از رشته های موضوعی
۷. فیلترینگ غلط و اشتباه
۸. پوشش ندادن همه مجلات معتبر
۹. طولانی بودن فرآیند دسترسی به مقاله در کتابخانه ملی دیجیتال

صرف نظر از برخورد یا عدم برخورد با مشکل، ۹۲ درصد از شرکت کنندگان به برپایی چنین کارگاه هایی ابراز علاقه کرده و برای شرکت در آن اعلام نیاز نمودند. مقایسه وضعیت آشنایی و استفاده شرکت کنندگان از بانکهای اطلاعاتی نیز با استفاده از آزمون کای دو گویای تفاوت معنی دار آماری در استفاده از پایگاههای قدیمی تر (مانندPubMed, IranMedex) در مقایسه با پایگاههایی با سابقه کمتر و جدیدتر (مانند Ebsco و Magiran) بوده است (P<۰/۰۵).

بحث و نتیجه گیری

با توجه به هدف مطالعه حاضر، یافته های پژوهش در ادامه مورد بحث قرار گرفته است. توزیع سنی گروه مورد بررسی نشان میدهد که بیش از نیمی از شرکت کنندگان در کارگاههای آموزشی دارای سنی کمتر از ۴۰ سال و به احتمالی، سابقه کاری کمتر از ۱۵ سال بوده اند. حداقل دو نکته از این یافته قابل استنباط است. نخست آنکه کادر جوان و کم سابقه دانشگاه از موضوع استفاده از منابع دیجیتال و برنامه های آموزشی در این ارتباط استقبال نموده و نسبت به آن احساس نیاز می نماید (البته این قضاوت به معنی عدم علاقه و نیاز افراد با سابقه کاری بالاتر نمی باشد چه بسا افراد با سابقه بالاتر به دلایل متعدد نیاز بیشتری به برنامه های آموزشی داشته باشند).

دوم، با توجه به ابراز علاقه و احساس نیاز در کادر جوان، هرگونه سرمایه گذاری آموزشی و صرف هزینه و زمان، بازدهی بالاتر و استفاده بیشتر در زمینه های مختلف از جمله استفاده از منابع کتابخانه دیجیتال را برای زمان طولانی تر در آینده تضمین می نماید. جالب آنکه یافته های جدول ۱ و توجه به سهم شرکت کنندگان با مقطع تحصیلی پی، اچ، دی یا تخصص نیز به شکل دیگری تایید کننده احساس علاقه و نیاز بوده و از سویی بیانگر ارزشمندی سرمایه گذاری آموزشی در این حوزه است.

البته آمار بدست آمده از پرس و جو در رابطه با احساس نیاز و شدت نیاز به آموزش نیز به شکل دیگری این مطالب را مورد تاکید قرار می دهد. وجود تفاوت معنی دار آماری میان مقاطع کارشناسی ارشد و دو مقطع دیگر را تا حدودی می توان به شرایط کاری و ماهیت تخصصی آنها نسبت داد. بگونه ای که مثلا" متخصصین علوم بالینی و دارندگان مدرک تخصص، با توجه شرایط کاری و دوره های آموزشی پشت سر نهاده کمتر در معرض آموزش و یادگیری شیوه های استفاده از بانکهای اطلاعات دیجیتال بوده اند.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-22]

مطالعه یافته های مربوط به سابقه شرکت در کارگاه های آموزشی مرتبط با منابع گردآمده در کتابخانه دیجیتال و احساس نیاز شرکت کنندگان به این منابع گویای آن بوده است که علیرغم احساس نیاز متوسط تا شدید (بیش از ۹۰ درصد از شرکت کنندگان بدلیل مقاصد پژوهشی و یا اهداف آموزشی نظیر هدایت پایان نامه های دانشجویی به استفاده از این منابع اعلام نیازمندی کرده اند)، حدود نیمی از آنان تاکنون مورد آموزش های لازم در این ارتباط قرار نگرفته و چگونگی استفاده مطلوب از امکانات موجود را نیاموخته اند. در تحقیقات انجام گرفته در سایر کشورها چون کویت و عربستان نیز عدم آموزش های لازم در استفاده بهینه از منابع دیجیتال مدنظر قرار گرفته است (۷و۵).

این وضعیت ضمن بیان ضرورت توجه جدی در خصوص آموزش های مرتبط از سوی مسئولین ذیصلاح و شرکت های تامین کننده چنین منابعی، توجیه کننده علت کاستی های موجود در بهره برداری شایسته از منابع فراهم آمده و سرمایه گذاری های سنگین انجام شده از سوی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی است. یافته های اخیر نشان میدهد که حداقل یکی از لازمه های دستیابی به هدف و استفاده بهینه از منابع در میان اعضاء هیات علمی و یا دیگر گروه های مشابه دانشگاهی، و یا از سویی یکی از شیوه های پیشگیری از اتلاف سرمایه و جلوگیری از دوباره کاری ها، آموزش هر چه گسترده تر در خصوص بهره برادی از منابع موجود می باشد.

نعمتی انارکی و باب الحوائجی (۱۳۹۰) در تحقیقی تحت عنوان میزان آشنایی و استفاده دانشجویان پزشکی از کتابخانه ملی دیجیتال، که در میان دانشجویان پزشکی سه دانشگاه تهران، شهید بهشتی و ایران انجام پذیرفت، از وضعیتی نامناسب در استفاده از کتابخانه ملی دیجیتال حکایت کرده و خواستار اجراء انواع برنامه های آموزشی در جهت افزایش آشنایی و بهره برداری بیشتر و بهتر از امکانات موجود بوده اند (۸).

در جدول۲ وضعیت آشنایی و استفاده از منابع دیجیتال در میان کاربران دانشگاه علوم پزشکی بابل به نمایش گذارده شده است. همانگونه که از یافته ها بر می آید، استفاده از منابع متعاقب آشنایی با آنها (احتمالا" بدنبال آموزش یا معرفی منابع از طریق همکاران هیات علمی) صورت پذیرفته است. برابری فراوانی موارد آشنایی با موارد استفاده از بانک های اطلاعاتی میتواند گویای آن باشد که، تنها در پی آشنایی با هر منبعی است که استفاده از آن نیز آغاز می گردد و یا موارد اندکی از منابع هستند که در پی آشنایی مورد استفاده قرار نگرفته است. از دیگر نتایج قابل استنباط از جدول ۲، گستردگی استفاده از PubMed می باشد که میتوان آن را بدلیل سابقه طولانی دسترسی طی سال های گذشته پیش از آغاز به کار کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی دانست. بدیهی است این موضوع همچنین میتواند نوید دهنده استفاده گسترده تر از دیگر منابع دیجیتال در پی آموزش های بیشتر طی سال های آتی باشد.

مطالعه نتایج ارائه شده در جدول ۲ همچنین گویای آن است که بر خلاف انتظار، استفاده از بانک نمایه نامه ای چون Scopus با توجه به عظمت و قابلیت های فراوان، از شرایط درخور توجهی برخوردار نیست که این موضوع نیز خود گواهی بر عدم اطلاع مطلوب کاربران از توانمندی های موجود در کتابخانه ملی دیجیتال، و ضرورت آموزش آنان است. در مطالعات مشابه داخلی و خارجی وضعیتی مشابه موارد فوق گزارش گردید. در آن مطالعات مذکور علیرغم آشنایی و دسترسی متوسط کاربران به اینترنت و پایگاههای اطلاعاتی پیوسته، آشنایی و استفاده آنان از منابع دیجیتالی در حد بسیار ناچیز گزارش گردید (۱۰و۹).

نتایج بدست آمده در ارتباط با رویارویی با مشکلات هنگام بهره برداری از کتابخانه ملی دیجیتال گویای آن بوده است که حدود ۷۰ درصد از شرکت کنندگان با مشکلاتی روبرو بوده اند که بطور خلاصه علت آنها را میتوان به سه دسته، کاستی های موجود در الف: امکانات سخت افزاری، ب: تسهیلات نرم افزاری و ج: ملاحظات مدیریتی طبقه بندی نمود که طبیعتا" سمت و سوی اقدامات لازم جهت رفع مشکلات و بهبود شرایط را نشان میدهد. یکی از نکات جالب توجه دریافته های این مطالعه، اعلام علاقه و نیاز جهت برگزاری هر چه بیشتر برنامه های آموزشی از سوی کاربران دانشگاه علوم پزشکی بابل، صرف نظر از رویارویی یا عدم رویارویی با مشکل در استفاده از کتابخانه ملی دیجیتال بوده است. این وضعیت مصداق دیگری از ضرورت آموزش جهت استفاده بهینه از امکانات میباشد.

در نهایت، عدم سپری کردن دوره آموزشی در نیمی از شرکت کنندگان، احساس نیاز از سوی بیش از ۹۰٪ از افراد مورد مطالعه و اذعان به برخورد با مشکل در حدود ۷۰٪ از آنان، توجیح کننده کاستی های موجود در بهره برداری از کتابخانه ملی دیجیتال بوده و ضرورت توجه جدی به تامین زیر ساخت ها را گوشزد مینماید گرچه طبق نتایج سایر مطالعات این مشکل کم و بیش در سایر کشورها مانند ترکیه، کویت و عربستان نیز قابل مشاهده است (۸و۵و۱).

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از زحمات خانم دکتر ثریا خفری که در پردازش آماری داده ها ما را یاری نموده اند تشکر می شود.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-22]

A Survey on Using Iranian National Medical Digital Library (INLM) as An Educational Intervention

A.Tirgar (PhD)[1], M. Yaminfirooz (MSc)[*2], Z. Dehghan (MSc)[2]

1. Department of Social Medicine, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran
2. Central Library, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran.

Biannual Medical Education, Babol Univ Med Sci; 1(2); Spring, summer 2013; pp: 67-72
Received: Nove 15th 2012, Revised: Jul 7th 2013, Accepted: Jul 9th 2013

ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVE: Iranian National Medical Digital Library (INLM) was started in 2008 in order to facilitate accessibility to the newest scientific resources for all medical universities. The aim of this study was to discover the condition of using this scientific intervention among the users in Babol University of Medical Sciences.

METHODS: This cross-sectional study was conducted among 91 faculty members and research center staffs (who were INLM members) during 4 related workshops in summer 2010. The data were collected by means of a tailor-made data collection sheet and was analyzed by means of SPSS16 and using descriptive and analytical statistical indices.

FINDINGS: Sixteen defected questionnaires out of 91 were omitted. From the rest completed questionnaires (n=75), 34 were women, 38 were PhD, and half of them have not been trained about INLM yet.58 persons were faculty members and 59 individuals had experienced downing articles from INLM before the workshops and 16 none. 91% of participants expressed on INLM necessity and its effectiveness for quantitative and qualitative improvement of education and research activities. Sciencedirect and Ovid were the more familiar data bases among users, and Ebsco and Scopus were less familiar. 68% of participants had difficulties about web speed, lack of information and human resources for guidance, limitation in the access to some of resources, and incorrect filtering.

CONCLUSION: Although a huge investment was done to extend rapid accessibility to the newest scientific resources, a considerable number of faculty members were not aware and trained, and many of them had several difficulties in effective use of INLM.

KEY WORDS: *Iranian National Medical Digital Library (INLM), Intervention, Faculty members.*

*Corresponding Author;
Address: Library & Information Science, Central Library of Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran
Tel: +98 111 2194152
E-mail: yaminfirooz@yahoo.com

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-22]

References

1.Atakan C, Atilgan D, Bayram O, Arslantekin S, An evaluation of the second survey on electronic databases usage at Ankara University Digital Library. Electronic Library, The 26.2 (2008): 249-259.

2.Bigdeli Z, Hassan Zadeh M, and Safaei Z. Using the Iranian National Medical Digital Library (INLM) by Faculty Members of Bushehr University of Medical Sciences. FASLNAME-National Library 23.3 (2012): 54-67.[Persian]

3.Tirgar A, Abolghasemi M B, and Yaminfirooz M. Citation analysis of medical students' thesis: Before and after accessing to national digital library of medicine. EDCBMJ 5.4 (2013): 237-242.[Persian]

4.Yaminfirooz M, Mohamadi Firozjaei A. Iranian national medical digital library: What should we do? Res Inform Sci Public Libr. 2008;54:115-27. [Persian]

5.Rehman S, Ramzy V, Awareness and use of electronic information resources at the health sciences center of Kuwait University. Library Review 53.3 (2004): 150-156.

6.Siamian H, Yamin Firooz M, Dehghan Z, Shahrabi A, Information Needs and Information Seeking Behaviors of Faculty Members at Medical Sciences Universities in North of Iran. Acta Inform Med. 2013; 21(3): 180-184.[Persian]

7.Khudair A A, and Cooke L. Healthcare personnel's use of e-information sources in Riyadh governmental hospitals. Journal of Librarianship and Information Science 40.3 (2008): 207-219.

8.Anaraki LN, Babalhavaeji F. Investigating the awareness and ability of medical students in using electronic resources of the integrated digital library portal of Iran: A comparative study. Electronic Library, The 31.1 (2013): 70-83.[Persian]

9. Madhusudhan M. Use of electronic resources by research scholars of Kurukshetra University. Electronic Library, The 28.4 (2010): 492-506.

10.Asemi A, Riyahiniya N. Awareness and use of digital resources in the libraries of Isfahan University of Medical Sciences, Iran. Electronic Library, The 25.3 (2007): 316-327.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-22]